

● **Kronikk.** Kroppsøving.

Fysiske tester, spøkelsener i kroppsøvingsskapet

Ove Østerlie
Høgskolelektor i kroppsøving, Høgskolen i Sør-Trøndelag

Det har lenge vært diskusjon om vurdering i kroppsøving, både i grunnskolen og VGS. I L97 og R94 skulle vurdering foregå etter en veiledende tredeling der ferdighet, innsats og kunnskap skulle telle likt. Nå er det siden 2006 en felles læreplan for kroppsøving i grunnskole og videregående skole og det er en felles forskrift til opplæringsloven (FO) som sier hvordan vurderingen skal skje. At vurderingsordningen under dages læreplan ikke fungerer som tenkt kommer blant annet til syne i studien «Kroppsøving i Elverumskolen» som viser til at fysiske tester og innsats tillegges stor vekt i vurderingen.

IFØ §3.3 står det at man skal vurdere kompetansemålene slik de står i læreplanen og innsats skal telle. Dette er felles for grunnskole og VGS. En nasjonal veiledning for vurdering i kroppsøving finnes men noen lærere har videreført den gamle praksisen med tredeling og noen har plukket ut noen få kompetansemål og gir vurdering på grunnlag av hele eller deler av disse. På mange skoler er det fortsatt en praksis der fysiske tester kobles i sterk grad til vurderingen. Dette er både formålsstridig og forskriftsstridig.

Vurdering etter gammel tredeling er feil da den ble laget på grunnlag av de læreplanmål som var i de forrige læreplanene. I «Kroppsøving – veiledning til læreplan» blir bruk av fysiske tester diskutert og det konkluderes med at resultater fra disse testene knyttet opp mot vurdering er i direkte konflikt med FO. Samme konklusjon finner man i «Rundskriv 08-2012».

Utholdenhet: Man kan i kroppsøving teste to fysiske egenskaper som f.eks. utholdenhet (3000m) og styrke (benkpress). Dette er to fysiske egenskaper, blant mange flere, som elevene skal øve på, skriver kronikøren. FOTO: SCANSTOCKPHOTO

Likevel ser det ut til at på mange skoler videreføres en tradisjon med bruk av fysiske tester og at disse kobles direkte til vurdering i faget. Her må det påpekes at bruk av tester i f.eks. egentreningsperioder er en annen sak. Det er når resultatene fra slike fysiske tester blir direkte koblet til vurderingen i faget at feilen oppstår. Flere mål i læreplanen sier noe om ferdigheter som f.eks. målet for 10. trinn «forklare og utføre livberging i vatn». Her skal elevene øke sine ferdigheter i livberging, og de vil bli vurdert etter hvor godt de klarer å utføre dette. Poenget er at mange mål fordrer gode fysiske ferdigheter hos elevene, og de ferdighetene er del av grunnlaget for vurdering. Men man må gjøre en generell vurdering og ikke teste noen få utvalgte fysiske egenskaper.

Det argumenters på flere måter for å forsvare praksisen med å bruke resultater fra testene i vurderingen. «Man tester jo i

andre fag så hvorfor ikke i kroppsøving?» I matematikk har man prøver knyttet opp mot alle målene i faget. Det er ikke slik at man kun legger resultat fra prøven om brøk til grunn når terminkarakter skal settes, men en samlet karakter der alle fagets mål er grunnlaget. Man kan i kroppsøving teste to fysiske egenskaper som f.eks. utholdenhet (3000m) og styrke (benkpress). Dette er to fysiske egenskaper, blant mange flere, som elevene skal øve på. Totalt er det på 10. trinn 15 mål og på VG3 7 mål. Hvordan skal man da forsvare at en liten del av ett kompetansemål skal tillegges stor vekt i vurderingen, mens mange mål ikke blir vurdert i det hele tatt? Det er dette som gjør praksisen med å koble resultater fra tester av noen tilfeldig utvalgte kroppslege egenskaper opp mot vurdering i faget forskriftsstridig.

«Fagets formål» er samfunnets bestilling til skolen når det kommer til hva faget skal være.

Når man skal fylle faget med innhold og vurdere, så må man ha fagets formålstekst i bakholdet og la det være styrende i tankegang og praksis. I stikkordsform så sier formålsteksten at faget skal:

- Være allmenndannende
- Inspirere til en aktiv livsstil og gi livslang bevegelsesglede
- Gi grunnlag for å oppleve glede, mestring og inspirasjon med å være i fysisk aktivitet
- Gi en forståelse for hvordan innsats og motivasjon påvirker det å oppnå mål.
- Gi et positivt kroppssyn og selvfølelse samt utvikle kreativitet
- Gi kunnskap om trening, ernæring helse og trygg ferdsel i naturen
- Være en kulturbærer

Ved å se disse stikkordene vil en se at å tillegge resultat fra fysiske tester vekt i vurderingen går helt på tvers av hva som er viktig i faget, og at de aller fleste aspekter ved faget da ikke blir tatt hensyn til.

Hvordan skal man da vurdere i kroppsøving?

For å gi elevene i både grunnskole og VGS en riktig og rettferdig vurdering basert på det mangfoldet av aktivitet og kunnskap det jobbes med gjennom terminene må man følge den anbefalte vurderingsformen som man finner i «Kroppsøving – veiledning til læreplan» (Kap. 2; fagets egenart).

Alle målene i faget ligger innenfor ett eller flere av disse temaene og man vil da sikre at alle kompetansemålene er i grunnlaget for vurdering slik som FO krever. Disse temaene er også innenfor fagets formål. Hva med innsats? Innsats er en såpass fremtredende i flere av temaene, at denne komponenten blir godt ivaretatt. Hvert tema bør telle likt.

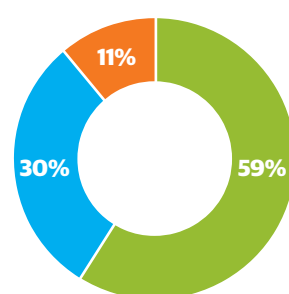
- Fair play og samarbeid
- Kroppsleg læring
- Selvledelse og gjennomføring
- Kompetanse og forståelse.

DAGENS SITAT

◀ **Frustrerte, hvite menn med lav utdanning jubler for Donald Trump. De har grunn til å være sinte, for de er taperne i den største omveltningen i USA på 100 år.**

TOVE BJØRGAAS, NRKs USA-korrespondent

FOLKETS RØST ● T-A.NO

Synes du Norge bør være en del av EØS-samarbeidet?

1.992 stemmer kl. 18.00.

- Ja, helt klart! 30 %
- På ingen måte! 59 %
- Vet ikke. 11 %